

Dokument ze zasedání

A8-0173/2016

4.5.2016

ZPRÁVA

o nekalých obchodních praktikách v potravinářském dodavatelském řetězci
(2015/2065(INI))

Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů

Zpravodaj: Edward Czesak

Navrhovatelka (*): Mairead McGuinness, Výbor pro zemědělství a rozvoj
venkova

(*): Přidružený výbor – článek 54 jednacího řádu

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU.....	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	17
STANOVISKO VÝBORU PRO ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA (*)	19
VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU.....	26

(*) Přidružený výbor – článek 54 jednacího řádu

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o nekalých obchodních praktikách v potravinářském dodavatelském řetězci (2015/2065(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na sdělení Komise Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 15. července 2014 nazvané „Boj proti nekalým obchodním praktikám mezi podniky v rámci potravinového řetězce“ (COM(2014)0472),
- s ohledem na zprávu Komise Evropskému parlamentu a Radě o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v rámci v potravinového řetězce (COM (2016) 0032),
- s ohledem na sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 28. října 2009 nazvané „Lepší fungování potravinového řetězce v Evropě“ (COM(2009)0591),
- s ohledem na zelenou knihu Komise ze dne 31. ledna 2013 o „nekalých obchodních praktikách mezi podniky v Evropě v dodavatelském řetězci v oblasti potravinového a nepotravinového zboží“ (COM(2013)0037),
- s ohledem na písemné prohlášení č. 0088/2007 „Šetření a náprava zneužívání síly, kterého se dopouštějí velké supermarketky působící v Evropské unii“,
- s ohledem na své usnesení ze dne 7. září 2010 o spravedlivých příjmech pro zemědělce: lepší fungování potravinového řetězce v Evropě¹,
- s ohledem na usnesení Evropského parlamentu ze dne 19. ledna 2012 o nerovnováze v potravinovém řetězci²,
- s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ze dne 12. listopadu 2013 k zelené knize Komise o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v dodavatelském řetězci v oblasti potravinářského a nepotravinářského zboží,
- s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sektor velkých maloobchodních řetězců – trendy a dopady na zemědělce a spotřebitele³,
- s ohledem na své usnesení ze dne 19. ledna 2016 o výroční zprávě o politice hospodářské soutěže EU⁴, především na jeho bod 104,
- s ohledem na rozhodnutí Komise ze dne 30. července 2010, kterým se zřizuje fórum na vysoké úrovni pro lepší fungování potravinového řetězce⁵,

¹ Přijaté texty, P7_TA(2010)0302.

² Přijaté texty, P7_TA(2012)0012.

³ Úř. věst. C 255, 14.10.2005, s. 44.

⁴ Přijaté texty, P8_TA(2016)0004.

⁵ Úř. věst. C 210, 3.8.2010, s.4.

- s ohledem na své usnesení ze dne 5. července 2011 o účinnějším a spravedlivějším maloobchodním trhu¹,
- s ohledem na studii s názvem „Sledování provádění zásad osvědčených postupů ve vertikálních vztazích v rámci potravinového řetězce“, kterou vypracovala společnost Areté srl pro Evropskou komisi (leden 2016),
- s ohledem na své usnesení ze dne 11. prosince 2013 o evropském akčním plánu pro obchod, jenž je přínosem pro všechny zúčastněné strany²,
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES ze dne 12. prosince 2006 o klamavé a srovnávací reklamě³,
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích⁴,
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu⁵,
- s ohledem na šetření orgánu Spojeného království Groceries Code Adjudicator v podniku Tesco PLC ze dne 26. ledna 2016,
- s ohledem na směrnici Rady 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách⁶,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 261/2012, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o smluvní vztahy v odvětví mléka a mléčných výrobků⁷,
- s ohledem na zprávu o pokroku ve věci Iniciativy dodavatelského řetězce z července 2015,
- s ohledem na zprávu organizace Consumers International z roku 2012 s názvem „The relationship between supermarkets and suppliers: what are the implications for consumers?“ (Vztahy mezi supermarkety a dodavateli: jaké jsou dopady na spotřebitele?),
- s ohledem na univerzální rámec pro posuzování udržitelnosti potravinového a zemědělského systému (SAFA) vytvořený FAO,
- s ohledem na mimořádně kritickou situaci zemědělců a zemědělských družstev, zejména v odvětví mléčných výrobků, vepřového masa, hovězího masa, ovoce, zeleniny a obilovin,

¹ Přijaté texty, P7_TA(2011)0307.

² Přijaté texty, P7_TA(2013)0580.

³ Úř. věst. L 376, 27.12.2006, s. 21.

⁴ Úř. věst. L 48, 23.2.2011, s.1.

⁵ Úř. věst. L 149, 11.6.2005, s.22.

⁶ Úř. věst. L 95, 21.4.1993, s.29.

⁷ Úř. věst. L 94, 30.3.2012, s.38.

- s ohledem na článek 52 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů a stanovisko Výboru pro zemědělství a rozvoj venkova (A8-0173/2016),
- A. vzhledem k tomu, že nekalé obchodní praktiky jsou závažným problémem, který se vyskytuje v mnoha odvětvích hospodářství; vzhledem k tomu, že Komise ve své zprávě ze dne 29. ledna 2016 o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v rámci v potravinového řetězce (COM(2016)0032) potvrzuje, že tyto praktiky se mohou vyskytnout v kterékoliv fázi potravinářského dodavatelského řetězce; vzhledem k tomu, že problém je zvláště patrný v potravinářském dodavatelském řetězci, přičemž nekalé obchodní praktiky mají nepříznivé účinky na nejslabší článek v řetězci; vzhledem k tomu, že existenci tohoto problému potvrzují všechny subjekty v potravinářském dodavatelském řetězci a rovněž mnoho vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž, a že Komise, Parlament a Evropský hospodářský a sociální výbor již na problém nekalých obchodních praktik mnohokrát poukázaly;
- B. vzhledem k tomu, že „nekalost“ potravinářském dodavatelském řetězci lze stěží považovat za porušení platných právních předpisů v oblasti hospodářské soutěže, jelikož stávající nástroje jsou účinné pouze ve vztahu k některým formám protisoutěžního jednání;
- C. vzhledem k velikosti a strategickému významu potravinářského dodavatelského řetězce pro Evropskou unii; vzhledem k tomu, že tento řetězec zaměstnává více než 47 milionů osob v Evropské unii a na úrovni EU představuje přibližně 7 % hrubé přidané hodnoty, přičemž celková hodnota trhu produktů spojených s maloobchodním prodejem potravin v Unii se odhaduje na 1,05 miliard EUR; vzhledem k tomu, že odvětví maloobchodních služeb vytváří 4,3 % HDP Evropské unie a působí v něm 17 % malých a středních podniků EU¹; vzhledem k tomu, že 99,1 % podniků v potravinářském a nápojovém odvětví jsou malé a střední podniky a mikropodniky;
- D. vzhledem k tomu, že jednotný trh přinesl subjektům v rámci potravinářského dodavatelského řetězce značné výhody a že obchod s potravinářským zbožím má stále častěji přeshraniční rozměr a také značný význam pro fungování vnitřního trhu; vzhledem k tomu, že přeshraniční obchod mezi členskými státy Evropské unie představuje 20 % celkové produkce potravin a nápojů v EU; vzhledem k tomu, že 70 % z celkového vývozu potravin z členských států je určeno do jiných členských států Evropské unie;
- E. vzhledem k tomu, že důležité změny ve struktuře potravinářského dodavatelského řetězce na úrovni mezi podniky (*business-to-business* (B2B)), ke kterým v posledních letech dochází, spočívají ve vysoké míře koncentrace a vertikální přeshraniční integraci subjektů činných ve výrobě, především ve zpracovávání a maloobchodě, ale i v činnostech předcházejících výrobě;
- F. vzhledem k tomu, že subjekty zapojené do potravinářského dodavatelského řetězce ohlásily nekalé obchodní praktiky zahrnující zejména:

¹ Eurostat, 2010.

- prodlení při úhradě plateb;
 - omezený přístup na trh;
 - jednostranné nebo retroaktivní změny smluvních podmínek;
 - neposkytnutí dostatečně podrobných informací o smluvních podmínkách nebo jejich nejednoznačná formulace;
 - odmítnutí uzavřít písemnou smlouvu;
 - náhlé a neodůvodněné zrušení smlouvy;
 - nespravedlivý převod obchodního rizika;
 - požadování plateb za zboží nebo služby, které pro jednu smluvní stranu nemají žádnou hodnotu;
 - zpoplatnění fiktivní služby;
 - přenášení nákladů na dopravu a skladování na dodavatele;
 - vynucovanou účast na propagačních akcích, účtování poplatků za umístění zboží na předních pozicích v obchodech a dalších dodatečných poplatků;
 - přenášení nákladů na propagaci zboží v prodejních místech na dodavatele;
 - vynucování bezpodmínečného vrácení neprodaného zboží;
 - vyvíjení tlaku na snižování cen;
 - zabraňování obchodním partnerům v zajišťování zdrojů z jiných členských států (teritoriální omezení nabídky);
- G. vzhledem k tomu, že zahájenou zemědělskou výrobu je nemožné zastavit a že její produkty podléhají zkáze, jsou zemědělci nekalými obchodními praktikami v potravinářském dodavatelském řetězci obzvláště zranitelní;
- H. vzhledem k tomu, že výrobci jsou někdy proděleční v důsledku jednání s dalšími účastníky potravinářského dodavatelského řetězce, jež je staví do nevýhodné pozice, například při výprodejích a snižování cen v supermarketech;
- I. vzhledem k tomu, že nekalé obchodní praktiky se objevují v případě nerovnosti ve vztazích mezi smluvními stranami v rámci potravinářského dodavatelského řetězce a v důsledku různých vyjednávacích pozic v obchodních vztazích, které jsou výsledkem rostoucí koncentrace tržní síly mezi malým počtem nadnárodních skupin, a vzhledem k tomu, že tyto rozdíly mají tendenci poškodit malé a střední výrobce;
- J. vzhledem k tomu, že nekalé obchodní praktiky mohou mít škodlivé důsledky pro jednotlivé subjekty potravinářského dodavatelského řetězce, zejména v případě zemědělců a malých a středních podniků, což zase může mít dopad na celé hospodářství

EU a na konečné spotřebitele, neboť se tak omezuje jejich výběr a přístup k novému a inovativnímu zboží; vzhledem k tomu, že nekalé obchodní praktiky mohou mít dopad na vyjednávání o cenách mezi podniky, odrazovat od přeshraničního obchodu v EU a narušovat řádné fungování vnitřního trhu; vzhledem k tomu, že důsledky nekalých praktik se mohou projevit v omezení investic a inovací podniků, a to i v oblasti ochrany životního prostředí, pracovních podmínek nebo zajišťování dobrých životních podmínek zvířat, a to v souvislosti se snížením příjmů a nedostatkem jistoty, nebo mohou vést k tomu, že podniky svou výrobní, zpracovatelskou či obchodní činnost zcela ukončí;

- K. vzhledem k tomu, že nekalé obchodní praktiky představují překážku pro rozvoj a hladké fungování vnitřního trhu a představují závažné narušení řádného fungování trhu;
- L. vzhledem k tomu, že nekalé obchodní praktiky mohou vést k nadměrným nákladům nebo nižším než očekávaným příjmům pro podniky se slabší vyjednávací silou, k nadprodukcí a plýtvání potravinami;
- M. vzhledem k tomu, že spotřebitelé mohou v důsledku nekalých obchodních praktik přijít o rozmanitou nabídku produktů, kulturní dědictví a maloobchodní prodejny;
- N. vzhledem k tomu, že nekalé praktiky ohrožují zejména malé a střední podniky a mikropodniky, které tvoří více než 90 % evropského hospodářství, a že tyto subjekty rovněž ve větší míře pociťují důsledky nekalých praktik, které negativně ovlivňují jejich schopnost udržet se na trhu, nově investovat do produktů a technologií, inovovat a rozvíjet svou činnost, a to i v přeshraničním rozměru na vnitřním trhu; vzhledem k tomu, že malé a střední podniky se obávají kvůli riziku nekalých obchodních praktik, které mohou být vůči nim uplatněny, zapojit do obchodních vztahů;
- O. vzhledem k tomu, k nekalým obchodním praktikám nedochází pouze v rámci potravinářského řetězce, ale stejně často v nepotravinářském řetězci, jako je oděvní průmysl nebo automobilový průmysl;
- P. vzhledem k tomu, že mnoho členských států učinilo opatření zaměřená na potírání nekalých obchodních praktik pomocí různých metod, kdy v některých případech uplatňují dobrovolné a samoregulační mechanismy, v jiných zavádějí příslušné vnitrostátní regulace; vzhledem k tomu, že to vedlo k vysokému stupni divergence a diverzifikace mezi zeměmi z hlediska úrovně, povahy a formy právní ochrany; vzhledem k tomu, že některé země nepodnikly v této oblasti žádné kroky;
- Q. vzhledem k tomu, že některé členské státy, které se původně rozhodly bojovat proti nekalým obchodním praktikám prostřednictvím dobrovolných režimů, se následně rozhodly řešit tyto praktiky prostřednictvím právních předpisů;
- R. vzhledem k tomu, že otázka nekalých praktik je částečně spojena s právem hospodářské soutěže;
- S. vzhledem k tomu, že evropské právní předpisy v oblasti hospodářské soutěže by měly spotřebitelům umožnit využívat širokou škálu kvalitních výrobků za konkurenceschopné ceny a zároveň zajistit, aby měly společnosti motivaci k investicím a inovacím tím, že se jim poskytne spravedlivá šance propagovat výhody svých

výrobků, aniž by byly v důsledku nekalých obchodních praktik nepřiměřeně vytlačovány z trhu;

- T. vzhledem k tomu, že evropské právní předpisy pro hospodářskou soutěž musí konečnému spotřebiteli umožnit nakupovat zboží za konkurenceschopné ceny, ale musí také zajistit volnou a spravedlivou hospodářskou soutěž mezi podniky a povzbuzovat je tak k inovacím;
 - U. vzhledem k tzv. „faktorů strachu“, který způsobuje, že slabší strana není schopna fakticky využít svých práv a není ochotna vznést námitku proti uplatňování nekalých praktik silnější strany v obavách, že jejich vzájemné obchodní vztahy se naruší;
 - V. vzhledem k tomu, že výkonnost potravinářského dodavatelského řetězce ovlivňuje každodenní život občanů EU, neboť přibližně 14 % výdajů domácností se týká potravin;
 - W. vzhledem k tomu, že v potravinářském dodavatelském řetězci působí mnoho subjektů včetně zpracovatelů, maloobchodníků, zprostředkovatelů a výrobců a k nekalým obchodním praktikám může docházet na různých úrovních řetězce;
 - X. vzhledem k tomu, že pokud získají malí dodavatelé právo obracet se na soud, kvůli „faktorů strachu“ nebudou schopni tohoto práva fakticky využívat a že jejich zájmům lépe poslouží jiné, levné a dostupné mechanismy, jako je mediace prostřednictvím nezávislého rozhodce;
 - Y. vzhledem k tomu, že iniciativa dodavatelského řetězce je velmi omezená – například neexistují žádné sankce za nedodržení a neexistuje možnost podání důvěrných stížností – a nemůže být tedy použita jako účinný nástroj v boji proti nekalým obchodním praktikám;
1. oceňuje dosavadní kroky Komise zaměřené na boj proti nekalým obchodním praktikám, které směřují k dosažení větší rovnováhy na trhu a vyřešení současné roztržité situace vyplývající z rozdílných vnitrostátních přístupů k řešení nekalých obchodních praktik v EU; zdůrazňuje však, že tyto kroky nejsou pro potřeby nekalých obchodních praktik dostatečné; vítá výše uvedenou zprávu Komise ze dne 29. ledna 2016 i dlouho očekávanou doprovodnou studii o sledování provádění zásad správné praxe ve vertikálních vztazích v rámci potravinářského dodavatelského řetězce, nicméně si všimá, že její závěry nepřipravují půdu pro vytvoření unijního rámce pro boj proti nekalým obchodním praktikám na úrovni EU;
 2. vítá opatření přijatá v rámci fóra na vysoké úrovni pro lepší fungování potravinářského dodavatelského řetězce a ustavení platformy odborníků pro smluvní praxi mezi podniky, která vypracovala seznam, popis a hodnocení obchodních praktik, které je nutné považovat za evidentně nespravedlivé;
 3. bere na vědomí zahájení a rozvoj iniciativy dodavatelských řetězců (SCI), která hraje důležitou roli při prosazování změny kultury a zvyšování etických standardů v obchodním prostředí a v jejímž rámci byl sjednán soubor zásad správné praxe ve vertikálních vztazích v rámci potravinářského dodavatelského řetězce a dobrovolný rámec uplatňování těchto postupů, do něhož, ačkoliv funguje teprve druhý rok, se již zapojilo více než tisíc zejména malých a středních podniků z celé EU; oceňuje dosud

dosažený pokrok, ale domnívá se, že ačkoli by snahy o prosazování spravedlivých obchodních postupů v potravinářském dodavatelském řetězci měly mít reálný dopad, nelze je považovat za dostatečné k vyřešení problému nekalých obchodních praktik v potravinářském dodavatelském řetězci; zdůrazňuje, že jak bylo shledáno nedávné zprávě Komise a externím hodnocení, je efektivita SCI narušována velkou řadou nedostatků, jako jsou chyby v oblasti řízení, malá transparentnost a absence donucovacích opatření a sankcí, nedostatek účinných prostředků odrazujících od uplatňování nekalých obchodních praktik a neumožnění individuálních anonymních stížností ze strany potenciálních obětí nekalých obchodních praktik nebo šetření z vlastního podnětu ze strany nezávislého subjektu, což následně vede k nedostatečnému zastoupení MSP, a zejména zemědělců, kteří se mohou domnívat, že SCI je pro tyto účely nepřiměřeným řešením; doporučuje, aby se podobné iniciativy dodavatelských řetězců zaváděly i v dalších nepotravinářských odvětvích;

4. lituje nicméně, že některé z možností řešení sporů, které podporuje iniciativa SCI, nebyly dosud použity v praxi, což znamená, že posouzení jejich účinnosti se zakládá spíše na teoretických úvahách; je znepokojen tím, že za účelem posouzení úlohy iniciativy SCI v boji proti nekalým obchodním praktikám nebyl přezkoumán žádný konkrétní případ a že nebyla provedena podrobnější analýza, pokud jde o shromažďování údajů týkajících se obdržných a vyřešených stížností; je přesvědčen, že neprovedení takového hloubkového posouzení ohrožuje celkové posouzení iniciativy; je zklamán prohlášením uvedeným ve výše uvedené studii, v níž společnost Areté posuzovala efektivitu SCI, totiž, že „se výsledky zdají být velmi skromné v porovnání se skutečným nebo vnímaným rozsahem a závažností problematiky nekalých obchodních praktik“;
5. bere na vědomí vytvoření vnitrostátních platforem SCI sdružujících organizace a podniky z potravinářského dodavatelského řetězce, které podporují dialog mezi stranami, prosazují zavádění a výměnu spravedlivých obchodních praktik a usilují o odstranění těch nekalých, ale má pochybnost o jejich skutečné účinnosti; zdůrazňuje však, že některé vnitrostátní platformy tyto cíle nesplnily a že zemědělci například ve Finsku platformu opustili; hodlá podporovat a podněcovat členské státy, aby se za využití vhodných nástrojů věnovaly všem stížnostem nebo neshodám, které tyto vnitrostátní platformy oznámí;
6. zastává názor, že zásady správné praxe a seznam příkladů řádných postupů a nekalých praktik ve vertikálních obchodních vztazích v rámci potravinářského dodavatelského řetězce by měly být rozšířeny a účinným způsobem prosazovány;
7. vítá studii Komise, která probíhá v současnosti a týká se možností výběru a inovací v odvětví maloobchodu; věří, že tato studie by mohla mít klíčový význam pro objasnění toho, jak se vyvíjí výběr a inovace na úrovni celého trhu a co je jejich hybnou silou;
8. oceňuje rozvoj alternativních a neformálních mechanismů řešení sporů i nápravných opatření, zejména prostřednictvím mediace nebo smírčího řízení;
9. konstatuje, že pokud v potravinářském dodavatelském řetězci probíhají nekalé obchodní praktiky, odporuje to základním právním zásadám;
10. odsuzuje postupy, kdy je zneužívána nerovnováha sil hospodářských subjektů a které

mají dopad na skutečnou svobodu při uzavírání smluv;

11. zdůrazňuje, že nekalé obchodní praktiky, jsou-li uplatňovány stranami v silnější vyjednávací pozici, mají negativní dopad na celý potravinářský dodavatelský řetězec, a to i na zaměstnanost, což vede k omezení spotřebitelského výběru, kvality, pestrosti a inovativnosti dostupných produktů; zdůrazňuje, že nekalé obchodní praktiky mohou omezovat obchodní konkurenceschopnost a investice a nutit společnosti k úsporným opatřením na úkor mezd, pracovních podmínek či surovin;
12. opětovně zdůrazňuje, že klíčové pro správné fungování potravinářského dodavatelského řetězce a pro zaručení dodávek potravin jsou svobodná a spravedlivá hospodářská soutěž, vyrovnané vztahy mezi všemi aktéry, svobodné uzavírání smluv a přísné a účinné uplatňování příslušných právních předpisů, což umožní chránit všechny ekonomické aktéry v potravinářském řetězci bez ohledu na jejich zeměpisnou polohu;
13. poukazuje na to, že je třeba vybudovat vzájemnou důvěru mezi partnery v dodavatelském řetězci na základě zásady smluvní svobody a vzájemně výhodného vztahu; zdůrazňuje společenskou odpovědnost větší smluvní strany omezit při jednání svou výhodu a pracovat se slabší stranou na řešení, které je pozitivní pro obě strany;
14. vítá, že Komise uznala ve své Zelené knize ze dne 31. ledna 2013, že tam, kde dochází k očividné nerovnosti mezi stranami, neexistuje smluvní svoboda;
15. uznává, že nekalé obchodní praktiky jsou v první řadě výsledkem nerovností v příjmech a vyjednávací síle v potravinářském dodavatelském řetězci, a zdůrazňuje, že se tyto nerovnosti musí neprodleně řešit, aby se situace zemědělců v potravinářském průmyslu zlepšila; poukazuje na to, že velcí maloobchodní prodejci – s cílem stimulovat prodej jiného zboží – prodávají základní zemědělské potraviny, jako jsou mléčné výrobky, ovoce a zelenina, za nižší cenu, než jsou výrobní náklady, a závažným způsobem tak tyto produkty zneužívají, což ohrožuje dlouhodobou udržitelnost jejich produkce v EU; vítá úsilí o pomoc zemědělcům k tomu, aby měli v hospodářské soutěži postavení odpovídající hodnotě jejich produktů, jako je například Tierwohl Initiative v Německu;
16. poukazuje na to, že nekalé obchodní praktiky mají závažné negativní důsledky pro zemědělce, mezi něž patří nižší zisky, vyšší náklady, než předpokládají, nadprodukce potravin, plýtvání potravinami a obtíže při finančním plánování; zdůrazňuje, že tyto negativní dopady v konečném důsledku omezují možnosti výběru pro spotřebitele;
17. pozastavuje se nad neochvějnou podporou, kterou Komise ve své zprávě vyjadřuje navzdory jejím omezením iniciativě SCI; znovu poukazuje na neochotu zemědělců k účasti z důvodu nízké důvěry, omezené možnosti podávat stížnosti anonymně, neexistence zákonných pravomocí, nemožnosti uplatňovat smysluplné sankce, absence účelných mechanismů boje proti zdokumentovaným nekalým obchodním praktikám a problémů spojených s nevyvážeností donucovacích mechanismů, jež nejsou dostatečně zohledňovány; lituje, že Komise není ochotná zajistit anonymitu a přiměřené sankce;
18. domnívá se, že iniciativu SCI a další dobrovolné systémy členských států a Unie (kodexy osvědčených postupů, dobrovolné mechanismy řešení sporů) je třeba dále rozvíjet a prosazovat jako doplněk k efektivním a pevným mechanismům vymáhání práva na úrovni členských států, přičemž je třeba zajistit, aby bylo možno podávat

stížnosti anonymně, a stanovit odrazující sankce a koordinaci na úrovni EU; vyzývá výrobní i obchodní podniky včetně organizací zemědělců k účasti na těchto iniciativách; domnívá se, že tyto iniciativy by měly být k dispozici všem dodavatelům, kteří se neobávají o svou anonymitu, a mohou se z něj vyvinout užitečné platformy pro vzdělávání a sdílení osvědčených postupů; konstatuje, že Komise ve své nedávné zprávě uvádí, že je třeba zlepšit iniciativu SCI a zejména vzít v úvahu důvěrné stížnosti a udělit nezávislým subjektům vyšetřovací a sankční pravomoci;

19. žádá Komisi, aby přijala opatření k zajištění účinných donucovacích mechanismů, jako je například vytvoření a koordinace sítě vnitrostátních orgánů, které budou vzájemně uznávány na úrovni EU; poukazuje v této souvislosti na orgán Spojeného království Groceries Code Adjudicator, který by mohl být brán jako možný vzor pro řešení situace na úrovni EU s cílem vytvořit skutečně odrazující prostředek proti nekalým obchodním praktikám a pomoci eliminovat faktor strachu;
20. vítá nedávný krok iniciativy SCI, která malým a středním podnikům a mikropodnikům umožňuje připojit se k ní v rámci zjednodušeného postupu; všímá si, že počet registrovaných malých a středních podniků se zvýšil; zdůrazňuje však, že SCI musí být ještě více posílena řadou opatření, která Komise určila ve své zprávě ze dne 29. ledna 2016, a že Komise by měla v této souvislosti sledovat pokrok, pokud jde o:
 - zvýšení úsilí o propagaci a zvýšení informovanosti o iniciativě SCI, zejména mezi malými a středními podniky;
 - zajištění nestrannosti řídicí struktury, např. jmenováním nezávislého předsedy, který nebude spojen s žádnou konkrétní stranou zúčastněných subjektů;
 - umožnění údajným obětem nekalých obchodních praktik podávat stížnosti důvěrně;
 - zlepšení interních postupů ověřování, zda jednotlivé hospodářské subjekty plní své závazky v rámci procesu, a sledování výskytu a výsledků dvoustranných sporů na důvěrné bázi;
21. bere na vědomí zjištění Komise, že se zástupci zemědělců rozhodli nevstupovat do iniciativy SCI, protože podle jejich názoru není zajištěna dostatečná důvěrnost stěžovatelů, neexistují statutární pravomoci pro nezávislé vyšetřování, smysluplné sankce ani mechanismy pro boj proti zdokumentovaným nekalým obchodním praktikám a řádně se nepřihlédlo k jejich obavám ohledně nevyvážené povahy donucovacích mechanismů; je přesvědčen, že účast zemědělců je zásadní a že jejich nižší účast není důsledkem nedostatku povědomí, ale spíše nedostatku důvěry v současné postupy a řízení iniciativy SCI; navrhuje proto, že zlepšení fungování SCI mimo jiné prostřednictvím nezávislého řízení, zajištění diskrétnosti a anonymity a vytvoření účinného donucovacího a odrazujícího mechanismu, by mohlo být prvním krokem pro zvýšení zájmu, podpory a tím i účasti zemědělců;
22. vyzývá Komisi a členské státy, aby usnadňovaly producentům vstup do organizací producentů a sdružení organizací producentů s cílem zvýšit svou vyjednávací pozici a postavení v potravinářském dodavatelském řetězci, a aby je ve vstupu do těchto organizací podporovaly;

23. je si nicméně vědom toho, že dobrovolné systémy a samoregulace podpořené nezávislými a účinnými donucovacími mechanismy mohou nabídnout nákladově efektivní způsob zajištění etického chování na trhu, řešení sporů a ukončení nekalých obchodních praktik; zdůrazňuje ovšem, že takové systémy přinášely dosud jen omezené výsledky, a to kvůli tomu, že nezahrnují donucovací mechanismy, zemědělci v nich jsou zastoupeni v nedostatečné míře, chybí v nich struktury nestranného řízení, mezi dotčenými stranami dochází ke střetům zájmů, jejich mechanismy pro urovnávání sporů nejsou schopny zohledňovat faktor strachu na straně dodavatele, a také proto, že tyto systémy nejsou uplatňovány pro celý dodavatelský řetězec; vyzývá Komisi, aby i nadále podporovala výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy;
24. konstatuje, že již existují právní předpisy EU pro boj proti nekalým obchodním praktikám vůči spotřebitelům (směrnice 2005/29/ES), ale poukazuje na to, že neexistuje žádný právní předpis EU pro boj proti nekalým praktikám mezi různými účastníky zemědělsko-potravinářského řetězce;
25. poukazuje na to, že seriózní analýza nekalých obchodních praktik musí vycházet z nového ekonomického paradigmatu, které se objevilo v posledních několika letech, tj. paradigmatu maloobchodního prodeje ve velkém, v němž se přístup k odbytu stal předmětem tvrdé konkurence pod kontrolou supermarketů; poukazuje na to, že podle zjištění některých orgánů pro hospodářskou soutěž dochází k převodu nadměrného rizika na dodavatele, což může oslabit jejich konkurenceschopnost; poukazuje na to, že tyto orgány rovněž dospěly k závěru, že vlastní značky přináší prvek horizontální hospodářské soutěže vůči průmyslovým značkám, kterému nebyla dosud věnována dostatečná pozornost;
26. zdůrazňuje, že boj proti nekalým obchodním praktikám je krokem k zajištění řádného fungování vnitřního trhu a podmínkou rozvoje přeshraniční obchodní výměny v EU a s třetími zeměmi; poukazuje na to, že kvůli roztržitosti trhů a rozdílům mezi vnitrostátními právními předpisy o nekalých obchodních praktikách jsou dodavatelé vystaveni řadě různých tržních podmínek a že tato situace může vést ke spekulativnímu výběru jurisdikce, což zase může způsobit regulační nejistotu;
27. žádá Komisi a členské státy, aby plně a důsledně uplatňovaly právo hospodářské soutěže, pravidla o nekalého hospodářské soutěži a antimonopolní pravidla, a zejména aby tvrdě postihovaly zneužívání dominantního postavení v potravinářském dodavatelském řetězci;
28. domnívá se, že je nezbytné zajistit, aby právní předpisy EU v oblasti hospodářské soutěže zohledňovaly specifika zemědělství a byly ku prospěchu producentů a spotřebitelů, kteří hrají významnou roli v dodavatelském řetězci; je přesvědčen, že právní předpisy EU v oblasti hospodářské soutěže musí vytvářet podmínky pro efektivnější trh, který umožní spotřebitelům těžit z široké nabídky kvalitních výrobků za konkurenční ceny a současně zajistí, aby byli prvovýrobci motivováni k investicím a inovacím, aniž by byli vytlačováni z trhu v důsledku nekalých obchodních praktik;
29. konstatuje, že výroba a prodej zboží pod privátní značkou sice může přinášet spotřebitelům větší hodnotu, možnost výběru a produkty vzešlé ze „spravedlivého obchodu“, ale ve střednědobém a dlouhodobém horizontu představuje strategický problém, jelikož zavádí do hospodářské soutěže horizontální rozměr vůči průmyslovým

značkám, na který nebylo nikdy předtím třeba brát zřetel a v důsledku něhož může docházet k nekalým a hospodářskou soutěž narušujícím praktikám na straně maloobchodníků, neboť se stávají současně zákazníky a konkurenty; upozorňuje na existenci „prahu rizika“, po jehož překročení by se mohly pozitivní účinky pronikání vlastních značek na trh v dané kategorii výrobku změnit na negativní a mohly by být brzdou inovativního úsilí mnoha podniků; trvá proto na tom, že otázka privátních značek vyžaduje zvláštní pozornost ze strany Komise a orgánů pro hospodářskou soutěž, a to zejména s ohledem na nutnost řešit potenciální dlouhodobé důsledky pro dodavatelský řetězec a postavení zemědělců v rámci tohoto řetězce při zohlednění toho, že spotřebitelské návyky se v jednotlivých členských státech liší;

30. vyzývá Komisi a členské státy, aby plně a důsledně prosazovaly směrnici 2011/7/EU o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích, tak aby podniky platily věřitelům do 60 dnů, jinak aby byly povinny platit věřitelům úroky a přiměřené náklady spojené s vymáháním;
31. vyzývá Komisi, aby předložila návrh nebo návrhy jednotného rámce EU, který bude definovat obecné zásady a bude brát ohled na vnitrostátní okolnosti a osvědčené postupy v boji proti nekalým obchodním praktikám v rámci celého potravinářského dodavatelského řetězce, s cílem zaručit spravedlivé konkurenční prostředí napříč všemi členskými státy, jež umožní, aby trhy fungovaly tak, jak mají, a aby byly zachovány spravedlivé a transparentní vztahy mezi výrobcí, dodavateli a distributory;
32. je pevně přesvědčen, že při předkládání návrhu unijního rámce je třeba zohlednit definici nekalých obchodních praktik, kterou vypracovala Komise a příslušné zainteresované subjekty v dokumentu „Vertikální vztahy v potravinářském dodavatelském řetězci: zásady správné praxe“ z 29. listopadu 2011¹, a otevřený seznam nekalých obchodních praktik;
33. kromě toho doporučuje, aby byl do všech budoucích legislativních iniciativ v této oblasti začleněn princip anonymity a důvěrnosti;
34. domnívá se, že členské státy by měly, pokud tak ještě neučinily, zřídit nebo jmenovat státní agentury či subjekty zabývající se těmito záležitostmi, které budou mít jakožto rozhodčí orgán na vnitrostátní úrovni odpovědnost za provádění opatření v boji proti nekalým praktikám v potravinářském dodavatelském řetězci; domnívá se, že takové státní agentury mohou dodržování předpisů zajišťovat např. na základě toho, že budou mít pravomoc zahajovat a vést šetření z vlastní iniciativy, nebo na základě neformálních informací a stížností přijímaných na základě zachování důvěrnosti (což by umožnilo eliminovat „faktor strachu“), a mohou rovněž působit jako zprostředkovatelé mezi zainteresovanými stranami; zdůrazňuje, že má-li se zajistit sdílení relevantních informací, zejména pokud jde o správnou praxi, a odborných poznatků ohledně nových typů nekalých obchodních praktik, je třeba, aby byly mezi sebou vnitrostátní orgány vzájemně uznávány a aby spolu účinně spolupracovaly na úrovni EU, a to za plného dodržování zásady subsidiarity;

¹<https://ec.europa.eu/digital-single-market/sites/digital-agenda/files/discussions/Vertical%20relationships%20in%20the%20Food%20Supply%20Chain%20-%20Principles%20of%20Good%20Practice.pdf>.

35. vyzývá Komisi, členské státy a další příslušné zúčastněné strany, aby v návaznosti na zprávu Komise usnadnily začlenění organizací zemědělců, včetně organizací producentů a jejich sdružení, do vnitrostátních donucovacích orgánů příslušných pro potravinářský dodavatelský řetězec, v první řadě zajištěním anonymity stížností a účinného mechanismu sankcí;
36. vyzývá členské státy, v nichž nefunguje příslušný donucovací orgán, aby zvážily zřízení takového orgánu a přidělily mu pravomoci, pokud jde o sledování a prosazování opatření nutných k boji proti nekalým obchodním praktikám;
37. zdůrazňuje, že donucovací orgány by měly mít k dispozici řadu různých donucovacích opatření a sankcí, aby mohly v závislosti na závažnosti případů pružně reagovat; domnívá se, že tyto opatření a sankce by měly mít odrazující efekt a jejich smyslem by mělo být změnit chování;
38. připomíná, že všechny členské státy již mají regulační rámce, které se zabývají nekalými obchodními praktikami; bere na vědomí současná regulační opatření přijatá některými členskými státy, která spočívají v zavedení právních předpisů doplňujících vnitrostátní předpisy v oblasti hospodářské soutěže, v rozšíření oblasti působnosti směrnice týkající se nekalých obchodních praktik také na vztahy mezi podniky a v ustavení nezávislých orgánů prosazování práva; poukazuje však na to, že různé přístupy přijaté příslušnými členskými státy v tomto ohledu vedly k tomu, že ochrana proti nekalým obchodním praktikám má různou intenzitu a podoby;
39. poukazuje na to, že při přijímání opatření v boji proti nekalým obchodním praktikám v potravinářském dodavatelském řetězci je nutno náležitě přihlížet ke specifickým rysům jednotlivých trhů, právním požadavkům, které jsou v nich uplatňovány, k odlišné situaci a odlišnému přístupu v jednotlivých členských státech a k míře konsolidace nebo fragmentace trhů a k dalším významným faktorům, a to při současném využití opatření, která již byla v některých členských státech přijata a která prokazují svou účinnost; domnívá se, že v rámci regulační iniciativy je nutné stanovit poměrně značnou svobodu při výběru prostředku v závislosti na charakteru trhu, aby se předešlo přijímání univerzálních řešení, a že je třeba zachovat obecnou zásadu účinnějšího prosazování právních předpisů na základě zapojení příslušných orgánů veřejné správy spolu s koncepcí soukromého dohledu nad dodržováním pravidel, čímž se rovněž přispěje ke zlepšení stávající roztržité a omezené spolupráce jednotlivých vnitrostátních donucovacích orgánů a k řešení přeshraničních problémů týkajících se nekalých obchodních praktik;
40. poukazuje na to, že stávající roztržité a omezená spolupráce jednotlivých vnitrostátních donucovacích orgánů k řešení přeshraničních problémů týkajících se nekalých obchodních praktik nestačí;
41. vyzývá Komisi, aby posoudila účinnost a dopad regulačních a neregulačních opatření, a to s náležitým zřetelem ke všem možným důsledkům pro různé zainteresované subjekty a spotřebitele, a také účinnost a dopad kombinace politik, na niž poukázali respondenti ve výše uvedené studii společnosti Areté a která spočívá v kombinaci dobrovolných iniciativ a státem řízeného vymáhání dodržování předpisů (33 % z celkových odpovědí) a konkrétní legislativy na úrovni EU (32 %);

42. je přesvědčen, že mají-li se vyřešit problémy vyplývající z nerovnováhy v potravinovém dodavatelském řetězci, včetně nekalých obchodních praktik, je velmi důležité zvyšovat povědomí spotřebitelů o zemědělských produktech; vyzývá všechny subjekty zapojené do řízení potravinářského dodavatelského řetězce, aby zvýšily transparentnost celého potravinářského dodavatelského řetězce a zlepšily informovanost spotřebitelů vhodnějším označováním výrobků a lepšími systémy certifikace, aby měli spotřebitelé možnost činit plně informovaná rozhodnutí o dostupných produktech a podle toho jednat;
43. vyzývá Komisi, aby v úzké spolupráci s členskými státy podporovala iniciativy, jejichž prostřednictvím mohou být spotřebitelé upozorňováni na rizika cenového dumpingu u prvovýrobců, a důrazně podporuje kampaně zaměřené na zvyšování povědomí pro tyto účely ve školách a vzdělávacích zařízeních;
44. konstatuje, že od roku 2009 přijal pět usnesení, která se týkala problémů v maloobchodním řetězci v EU, včetně tří usnesení konkrétně věnovaných nevyváženosti a nekalým praktikám v rámci potravinářského dodavatelského řetězce; dále konstatuje, že ve stejném období vydala Komise tři sdělení a zelenou knihu a zadala vypracování dvou závěrečných zpráv na podobná témata; proto prohlašuje, že další analýzy situace v potravinářském dodavatelském řetězci by spíše dále zdržely přijetí opatření na pomoc zemědělcům v boji proti nekalým obchodním praktikám, kterou naléhavě potřebují;
45. naléhavě vyzývá všechny strany potravinářského dodavatelského řetězce, aby uvažovaly o standardních smlouvách a také o smlouvách nové generace, kde jsou rizika a výhody rozděleny;
46. uznává, že prostřednictvím reformy společné zemědělské politiky (SZP) a nové organizace jednotného trhu byla zavedena řada opatření, jejichž cílem je vyvážit vyjednávací sílu zemědělců, maloobchodníků, velkoobchodníků a MSP v potravinářském dodavatelském řetězci, a to zejména podporou zavedení a rozšíření organizací producentů; zdůrazňuje význam spolupráce na straně dodavatelů;
47. konstatuje, že nařízení č. 1308/2013, které vytvoření organizací producentů upravuje, je podpořeno finančními pobídkami v rámci druhého pilíře SZP; poukazuje na to, že tento právní rámec rozšiřuje kolektivní vyjednávání (v některých odvětvích) a smluv o dodávkách (ve všech odvětvích) na organizace producentů, jejich sdružení a mezioborové organizace a rovněž zavádí přechodné výjimky z některých pravidel hospodářské soutěže v obdobích vyznačujících se závažnou nerovnováhou na trhu, na základě záruk;
48. naléhavě vyzývá Komisi, aby důrazně podporovala tento přístup s cílem zvýšit vyjednávací sílu prvovýrobců a motivovat je k členství v organizacích producentů a jejich sdruženích; poukazuje zejména na znevýhodněné postavení malých a rodinných zemědělských podniků, které mají potenciál vytvářet pracovní místa a podporovat zaměstnanost v izolovaných, odlehlých a horských regionech;
49. domnívá se, že vedle posílení a zakládání organizací producentů musí být zvýšena vyjednávací síla zemědělců v potravinářském řetězci, zejména tím, že získají právo na kolektivní vyjednávání svých smluv;

50. vyzývá k vyšší transparentnosti a větší informovanosti v dodavatelském řetězci a k posílení subjektů a nástrojů pro informování o trhu, jako jsou evropský nástroj pro sledování cen potravin a středisko pro sledování trhu s mlékem, aby bylo možné zemědělcům a organizacím producentů poskytovat přesné a včasné údaje o trhu;
51. zastává názor, že ceny v celém potravinářském dodavatelském řetězci by měly lépe odrážet hodnotu generovanou prvovýrobcí; požaduje proto, aby proces tvorby maloobchodních cen byl co možná nejtransparentnější;
52. poukazuje na to, že zemědělci v některých členských státech si v rámci potravinářského dodavatelského řetězce zajistili silnou pozici tím, že vytvořili družstva, která zajišťují, aby se přidaná hodnota vznikající ve fázi zpracování dostávala zpět k zemědělcům, a pokládá za nezbytné zajistit, aby tato družstva nebyla zatěžována dalšími náklady, jež jsou důsledkem nákladné povinné byrokracie;
53. požaduje, aby producenti a zpracovatelé spolupracovali s cílem investovat do inovací a zvyšovat přidanou hodnotu svých produktů;
54. připomíná Komisi, že v prosinci 2013 přijal Parlament zprávu z vlastního podnětu, v níž Komisi vyzval, aby prověřila možnost nezávislého vymáhání dodržování předpisů s cílem řešit „faktor strachu“ mezi prvovýrobcí; požaduje, aby Komise zvažila tuto možnost ve své vlastní zprávě;
55. zastává názor, že profesní organizace by mohly působit jako platforma, v jejímž rámci by prvovýrobcí mohli beze strachu podávat k příslušným orgánům stížnosti ohledně podezření na nekalé obchodní praktiky;
56. pověřuje svého předsedu, aby předal tuto zprávu Radě, Komisi a vládám a parlamentům členských států.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

V červenci minulého roku Evropská komise zveřejnila sdělení, jehož cílem bylo přimět členské státy k hledání způsobů, jak zvýšit ochranu malých výrobců potravin a maloobchodníků před nekalými obchodními praktikami, které se často vyskytují v obchodních vztazích v případech, kdy se jedna strana nachází v silnější pozici než druhá.

Nekalé obchodní praktiky se obecně hodnotí jako praxe, která se zásadním způsobem odklání od správných obchodních postupů nebo je v rozporu se zásadou dobré víry a poctivého jednání a které jednostranně využívá jeden obchodní partner vůči druhé straně. Zpravodaj uvádí ve zprávě příklady nekalých praktik, které účastníci dodavatelského řetězce v rámci rozhovorů se zpravodajem označili za nejčastější.

Nekalé obchodní praktiky v rámci dodavatelského řetězce potravinářského i nepotravinářského zboží, které jsou výsledkem hospodářské nevyváženosti obchodních podmínek i nepoměru vyjednávací síly v obchodních vztazích, mohou mít negativní vliv na celé hospodářství EU, jelikož firmy, obzvláště malé a střední podniky, mohou přijít o schopnost investovat a provádět inovace a také ztratit chuť rozvíjet svou činnost na jednotném trhu. Kromě toho je nutné upozornit také na tzv. „faktor strachu“, kdy slabší strana často nepodniká žádné právní kroky a akceptuje nekalé praktiky nehledě na jejich škodlivost, protože se obává, že silnější strana obchodní vztah vypoví. I když je diferenciací vyjednávacích sil v obchodních vztazích jevem celkově přirozeným a všeobecně rozšířeným a má svoje oprávnění při fungování trhu, zneužívání silnější pozice na trhu se již řadí mezi abnormální vztahy mezi podniky a často vede k fenoménu nekalých obchodních praktik.

V průběhu posledních let se zintenzivnila diskuze na téma nekalých obchodních praktik ve vztazích mezi podniky, a přestože není snadné posoudit tento jev v celé šíři, četné statistiky a analýzy trhu ukazují, že k těmto praktikám dochází poměrně často a v některých částech dodavatelského řetězce jsou obzvláště patrné. V průzkumu z března 2011 bylo zjištěno, že v rámci potravinářského dodavatelského řetězce až 96 % respondentů potvrdilo, že se setkali nejméně s jednou formou nekalých obchodních praktik¹.

Řada členských států uznala škodlivý potenciál nekalých obchodních praktik a zahájila regulační iniciativy, jejichž cílem je boj s těmito praktikami, jiné členské státy tato opatření teprve plánují. Předpisy v rámci EU, které se týkají tohoto problému, jsou zatím příliš různorodé, mj. proto, že v každém z těchto států se liší nejen přijímané kroky, ale také rozsah tohoto jevu. Na druhou stranu subjekty působící na trhu si problému nekalých obchodních praktik také povšimly a vypracovaly celou řadu příslušných zásad vertikální závislosti a rámec samoregulace k jejich uplatňování, přičemž jako příklad může posloužit tzv. iniciativa dodavatelského řetězce (Supply Chain Initiative – SCI).

S ohledem na všeobecný výskyt problému nekalých obchodních praktik a jeho prohlubování je nutné v zájmu obnovení rovnováhy na trhu vyjádřit pochybnosti o účinnosti samoregulačních mechanismů. Metody spočívající v tom, že jsou podniky vybízeny

¹ Průzkum provedený na zakázku Konfederace potravinářského průmyslu EU (CIAA) a Evropského sdružení značek (AIM).

k dobrovolnému upuštění od nekalých praktik, sice směřují k omezení daného problému, avšak k jeho vyřešení nepostačují.

Podle zpravodaje je nutné přijmout rozhodné a důsledné kroky, jejichž cílem by bylo úplné vymýcení nekalých obchodních praktik, které jsou uplatňovány v rámci potravinářského dodavatelského řetězce v EU. Rozsah problému si vyžaduje zavedení regulace na úrovni Unie, tak aby bylo zajištěno řádné fungování trhů a spravedlivé a transparentní vztahy mezi všemi účastníky potravinářského dodavatelského řetězce. Nekalé praktiky je nutné přesně definovat a zabránit jim pod hrozbou sankcí, přičemž za prosazování příslušných předpisů by měly odpovídat kompetentní orgány členských států, které by mohly zahajovat šetření z vlastní iniciativy i přijímat anonymní stížnosti.

Cílem této zprávy je upozornit na problém nekalých obchodních praktik a s poukazem na iniciativy, které již byly přijaty buď na úrovni členských států, nebo EU, ať už se jedná o právní předpisy členských států nebo o samoregulační iniciativy, zvážit případné další možnosti, jejichž cílem by bylo vyřešit problém nekalých obchodních praktik na vnitřním trhu Evropské unie.

2.3.2016

STANOVISKO VÝBORU PRO ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA (*)

pro Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů

o nekalých obchodních praktikách v potravinářském dodavatelském řetězci
(2015/2065(INI))

Navrhovatelka(*): Mairead McGuinness

(*) Přidružený výbor – článek 54 jednacího řádu

NÁVRHY

Výbor pro zemědělství a rozvoj venkova vyzývá Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů jako věcně příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

1. domnívá se, že je nezbytné zajistit, aby evropské právní předpisy v oblasti hospodářské soutěže zohledňovaly specifika zemědělství a byly ku prospěchu producentů a spotřebitelů, kteří hrají významnou roli v dodavatelském řetězci; je přesvědčen, že evropské právní předpisy v oblasti hospodářské soutěže musí vytvářet podmínky pro efektivnější trh, který umožní spotřebitelům těžit z široké nabídky kvalitních výrobků za konkurenční ceny a současně zajistí, aby byli prvovýrobci motivováni k investicím a inovacím, aniž by byli vytlačováni z trhu v důsledku nekalých obchodních praktik;
2. vyzývá Komisi, aby důsledně uplatňovala evropské právní předpisy v oblasti hospodářské soutěže v případech, kdy lze nekalé obchodní praktiky v potravinářském dodavatelském řetězci postihovat; domnívá se však, že ve většině případů nekalých obchodních praktik nelze stávající zákonná ustanovení a pravidla uplatnit; domnívá se také, že antimonopolní předpisy nejsou samy o sobě pro potírání nekalých obchodních praktik dostatečné, jelikož technické požadavky týkající se „dominantního postavení“ jsou zřídka splněny, přestože v konkrétní tržní situaci mohou maloobchodníci ve skutečnosti dominantní postavení mít;
3. konstatuje, že nekalé obchodní praktiky v potravinářském dodavatelském řetězci mají mnoho podob, mimo jiné se jsou to:
 - jednostranné nebo retroaktivní změny smluvních podmínek,
 - paušální poplatky, které společnosti vyžadují od dodavatelů za umístění na seznam

- dodavatelů („pay to stay“),
- platby opožděné až o 120 dnů výrazně překračující platební lhůtu 60 dnů („pay you later“),
 - slevy, které si velké firmy svévolně přiznávají za platby s předstihem či včasné platby,
 - slevy se zpětnou platností na nesplacené částky dlužné dodavateli,
 - maloobchodníci nutící dodavatele využívat výrobce obalů, kteří jsou třetími stranami, jež platí supermarketům poplatky za zakázky, které dostanou;
4. uznává, že nekalé obchodní praktiky jsou v první řadě výsledkem nerovnosti v příjmech a vyjednávací síle v potravinářském dodavatelském řetězci a že se tyto nerovnosti musí neprodleně řešit, aby se situace zemědělců v potravinářském průmyslu zlepšila; poukazuje na to, že velcí maloobchodní prodejci prodávají zboží za nižší cenu, než jsou výrobní náklady, a závažným způsobem zneužívají základní zemědělské potraviny, jako jsou mléčné výrobky, ovoce a zelenina, které prodávají se ztrátou, což ohrožuje dlouhodobou udržitelnost evropské produkce tohoto zboží; uznává, že v mnoha členských státech je v obchodu s potravinami obzvláště výrazná koncentrace trhu; vítá úsilí o pomoc zemědělcům k tomu, aby měli v hospodářské soutěži postavení odpovídající hodnotě jejich produktů, jako je například Tierwohl Initiative v Německu;
 5. poukazuje na to, že nekalé obchodní praktiky mají závažné negativní důsledky pro zemědělce, mezi něž patří nižší zisky, vyšší náklady, než předpokládají, nadprodukce potravin, plýtvání potravinami a obtíže při finančním plánování; zdůrazňuje, že tyto praktiky mají rovněž škodlivý vliv na fungování jednotného trhu a mohou odrazovat od investic, vést k menší míře inovací výrobků a snižovat jejich kvalitu a šíří nabídky; zdůrazňuje, že tyto negativní dopady v konečném důsledku omezují možnosti výběru pro spotřebitele;
 6. konstatuje, že od roku 2009 přijal Parlament pět usnesení, která se týkala problémů v maloobchodním řetězci v EU, včetně tří usnesení konkrétně věnovaných nevyváženosti a nekalým praktikám v rámci potravinářského dodavatelského řetězce; dále konstatuje, že ve stejném období vydala Komise tři sdělení a zelenou knihu a zadala vypracování dvou závěrečných zpráv na podobná témata; proto prohlašuje, že další analýzy situace v potravinářském dodavatelském řetězci by spíše dále zdržely přijetí opatření na pomoc zemědělcům v boji proti nekalým obchodním praktikám, kterou naléhavě potřebují;
 7. je přesvědčen, že by bylo účelné zaujmout jednotný pohled na nekalé obchodní praktiky, a proto vybízí Komisi, aby vypracovala předběžný seznam nekalých obchodních praktik, které jsou na úrovni EU zakázány; zdůrazňuje, že na úrovni EU neexistují pravidla zaměřená na boj proti nekalým obchodním praktikám mezi subjekty v potravinářském dodavatelském řetězci;
 8. naléhavě vyzývá všechny strany potravinářského dodavatelského řetězce, aby uvažovaly o standardních smlouvách a také o smlouvách nové generace, kde jsou rizika a výhody rozděleny;
 9. konstatuje, že výrobky prodávané pod vlastní značkou sice mohou přinášet spotřebitelům větší hodnotu, možnost výběru a „spravedlivý obchod“, ale maloobchodníky mohou stavět do nekalého postavení narušujícího hospodářskou soutěž, neboť se stávají současně zákazníky a konkurenty; trvá na tom, že otázka vlastních značek vyžaduje zvláštní pozornost ze strany Komise a orgánů pro hospodářskou soutěž, a zdůrazňuje, že je nutné

zabývat se potenciálními dlouhodobými důsledky pro potravinářský dodavatelský řetězec a postavení zemědělců v rámci tohoto řetězce;

10. uznává, že prostřednictvím reformy společné zemědělské politiky (SZP) a nové organizace jednotného trhu byla zavedena řada opatření, jejichž cílem je vyvážit vyjednávací sílu zemědělců, maloobchodníků, velkoobchodníků a MSP v potravinářském dodavatelském řetězci, a to zejména podporou zavedení a rozšíření organizací producentů; zdůrazňuje význam spolupráce na straně dodavatelů;
11. konstatuje, že nařízení č. 1308/2013, které vytvoření organizací producentů upravuje, je podpořeno finančními pobídkami v rámci druhého pilíře SZP; poukazuje na to, že tento právní rámec rozšiřuje kolektivní vyjednávání (v některých odvětvích) a smluv o dodávkách (ve všech odvětvích) na organizace producentů, jejich sdružení a mezioborové organizace a rovněž zavádí přechodné výjimky z některých pravidel hospodářské soutěže v obdobích vyznačujících se závažnou nerovnováhou na trhu, přičemž jsou poskytnuty záruky;
12. naléhavě vyzývá Komisi, aby rozhodně podporovala tento přístup s cílem zvýšit vyjednávací sílu prvovýrobců a motivovat je k členství v organizacích producentů a jejich sdruženích; poukazuje zejména na znevýhodněné postavení malých a rodinných zemědělských podniků, které mají potenciál vytvářet pracovní místa a podporovat zaměstnanost v izolovaných, odlehlých a horských regionech;
13. domnívá se, že vedle posílení a zakládání organizací spotřebitelů musí být zvýšena vyjednávací síla zemědělců v potravinářském řetězci, zejména tím, že získají právo na kolektivní vyjednávání svých smluv;
14. vyzývá k vyšší transparentnosti a větší informovanosti v dodavatelském řetězci a k posílení subjektů a nástrojů pro informování o trhu, jako jsou evropský nástroj pro sledování cen potravin a středisko pro sledování trhu s mlékem, aby bylo možné zemědělcům a organizacím producentů poskytovat přesné a včasné údaje o trhu;
15. zastává názor, že ceny v celém potravinářském dodavatelském řetězci by měly lépe odrážet hodnotu přidanou prvovýrobcí; požaduje proto, aby proces tvorby maloobchodních cen byl co možná nejtransparentnější;
16. poukazuje na to, že zemědělci v některých členských státech si v rámci potravinářského dodavatelského řetězce zajistili silnou pozici tím, že vytvořili družstva, která zajišťují, aby se přidaná hodnota vznikající ve fázi zpracování dostávala zpět k zemědělcům, a pokládá za nezbytné zajistit, aby tato družstva nebyla zatěžována dalšími náklady, jež jsou důsledkem nákladné povinné byrokracie;
17. požaduje, aby producenti a zpracovatelé spolupracovali s cílem investovat do inovací a zvyšovat přidanou hodnotu svých produktů;
18. je přesvědčen, že aby bylo možné řešit problémy vyplývající z nerovnováhy v potravinářském dodavatelském řetězci, včetně nekalých obchodních praktik, je velmi důležité zvyšovat povědomí spotřebitelů o zemědělských produktech; vyzývá všechny subjekty zapojené do řízení potravinářského dodavatelského řetězce, aby zvýšily transparentnost celého potravinářského dodavatelského řetězce a zlepšily informovanost

spotřebitelů vhodnějším označováním výrobků a lepšími systémy certifikace, aby měli spotřebitelé možnost činit plně informovaná rozhodnutí o dostupných produktech a podle toho jednat;

19. vyzývá Komisi, aby v úzké spolupráci s členskými státy podporovala iniciativy, jejichž prostřednictvím mohou být spotřebitelé upozorňováni na rizika cenového dumpingu u prvovýrobců, a důrazně podporuje kampaně ke zvyšování povědomí pro tyto účely ve školách a vzdělávacích zařízeních;
20. je si vědom toho, že ačkoli čistě dobrovolné iniciativy jsou velmi důležité a užitečné při vyhledávání problémů, nejsou vhodným prostředkem k odstranění „faktoru strachu“ z dodavatelského řetězce, neboť mají řadu závažných nedostatků, jako jsou nízká účast, střety zájmů, mechanismy urovnávání sporů, které neodrážejí „faktor strachu“, absence skutečných postihů v případě nedodržování pravidel a nízká účast nebo neúčast příslušných orgánů;
21. připomíná Komisi, že v prosinci 2013 přijal Parlament zprávu z vlastního podnětu, v níž Komisi vyzval, aby prověřila možnost nezávislého vymáhání s cílem řešit „faktor strachu“ mezi prvovýrobcí; požaduje, aby to Komise zvažila ve své vlastní zprávě;
22. zastává názor, že profesní organizace by mohly působit jako platforma, v jejímž rámci by prvovýrobcí mohli beze strachu podávat k příslušným orgánům stížnosti ohledně podezření na nekalé obchodní praktiky;
23. žádá, aby byly v rámci donucovacích orgánů zavedeny postupy, které prvovýrobcům umožní důvěrně podávat stížnosti a donucovacím orgánům vedení šetření z vlastního podnětu; je přesvědčen, že donucovací orgány by měly být schopny ukládat za porušování předpisů týkajících se nekalých obchodních praktik přiměřené sankce;
24. podivuje se nad tím, že Komise neochvějně podporuje iniciativu na podporu spravedlivých vztahů v dodavatelském řetězci Supply Chain Initiative (SCI) navzdory jejím omezením; znovu poukazuje na neochotu zemědělců k účasti z důvodu nízké důvěry, omezenou možnost podávat stížnosti anonymně, neexistenci zákonných pravomocí, nemožnost uplatňovat smysluplné sankce, absenci účelných mechanismů boje proti zdokumentovaným nekalým obchodním praktikám a problémy spojené s nevyvážeností donucovacích mechanismů, jež nejsou dostatečně zohledňovány; vyjadřuje politování nad neochotou Komise jednat o otázkách anonymity a sankcí;
25. vyzývá Komisi, aby vyhodnotila SCI z hlediska účinnosti a vzala přitom v úvahu obavy zemědělců; naléhavě vyzývá Komisi, aby se vyvarovala hodnocení dobrovolných iniciativ pouze na základě počtu zaregistrovaných účastníků;
26. vyzývá příslušné zúčastněné strany, aby usnadnily začlenění organizací zemědělců, včetně organizací producentů a jejich sdružení, do vnitrostátních donucovacích orgánů příslušných pro potravinářský dodavatelský řetězec, v první řadě zajištěním anonymity stížností a účinného mechanismu sankcí;
27. žádá Komisi, aby uznala, že spekulativní výběr jurisdikce představuje hrozbu pro fungování jednotného trhu a poškozuje zájmy prvovýrobců; je přesvědčen, že nezbytným předpokladem pro odstranění tohoto problému je jednotná interpretace a jednotné

uplatňování pravidel řádné praxe přijatých v roce 2011 a užší spolupráce mezi donucovacími orgány členských států;

28. konstatuje, že některé členské státy zavedly dobrovolné kodexy a legislativní opatření, která mají zajistit lepší fungování dodavatelského řetězce; odkazuje na britský úřad Groceries Code Adjudicator, případ Portugalska, francouzského komisaře pro potravinářský dodavatelský řetězec, španělské právo a nynější belgickou iniciativu na podporu konzultací mezi stranami; zdůrazňuje význam spolupráce vnitrostátních orgánů a výměnu osvědčených postupů na úrovni EU; vyzývá členské státy, aby zajistily dodržování opatření obsažených v jejich právních předpisech;
29. zastává názor, že účinným opatřením v boji proti nekalým obchodním praktikám by mohly být nezávislé vnitrostátní regulační orgány pro potravinářský průmysl, jelikož by zajistily větší transparentnost v hodnotovém řetězci a umožnily provádění předběžných kontrol s cílem chránit před zneužíváním dominantního postavení na trhu; v této souvislosti vyzývá Komisi, aby rovněž zvažila možnost zavedení evropského regulačního orgánu, který by mohl převzít koordinační úlohu;
30. naléhavě vyzývá Komisi, aby posoudila, zda by bylo možné převzít některé z činností prováděných členskými státy, a to při zohlednění konkrétních problémů jednotlivých odvětví a podmínek a specifík vnitrostátních trhů;
31. je přesvědčen, že nekalé obchodní praktiky lze omezit pouze v případě, že bude existovat rámcová právní úprava na úrovni EU, která by evropským zemědělcům a spotřebitelům poskytla možnost využívat spravedlivých podmínek při prodeji a nákupu;
32. naléhavě vyzývá Komisi, aby včas předložila návrh rámcového právního předpisu EU s cílem zajistit rovné podmínky na jednotném trhu;
33. tvrdí, že evropská právní úprava, která by prvovýrobcům poskytla potřebnou právní jistotu k řešení jejich problémů, je spolu s opatřeními zvyšujícími vyjednávací sílu zemědělců nezbytným doplňkem iniciativy SCI a ochrání ty, kteří jsou do ní již plně zapojeni, a zároveň zajistí odstranění nekalých obchodních praktik z potravinářského dodavatelského řetězce;
34. žádá, aby rámcová právní úprava chránila všechny dodavatele potravin neohledně na jejich sídlo, včetně dodavatelů ze třetích zemí;
35. upozorňuje na to, že evropská rámcová právní úprava však nesmí vést k nižší míře ochrany v zemích, které již přijaly vlastní předpisy k boji proti nekalým obchodním praktikám mezi podniky.

**VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ
VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO**

Datum přijetí	12.11.2015
Výsledek konečného hlasování	+: 39 -: 0 0: 2
Členové přítomní při konečném hlasování	Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, Paul Brannen, Daniel Buda, Nicola Caputo, Michel Dantin, Paolo De Castro, Albert Deß, Diane Dodds, Norbert Erdős, Edouard Ferrand, Luke Ming Flanagan, Beata Gosiewska, Martin Häusling, Anja Hazekamp, Esther Herranz García, Jan Huitema, Jarosław Kalinowski, Elisabeth Köstinger, Zbigniew Kuźmiuk, Mairead McGuinness, Giulia Moi, Ulrike Müller, James Nicholson, Maria Noichl, Marijana Petir, Bronis Ropé, Jordi Sebastià, Jasenko Selimovic, Lidia Senra Rodríguez, Czesław Adam Siekierski, Marc Tarabella, Janusz Wojciechowski, Marco Zullo
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Maria Heubuch, Momchil Nekov, Sofia Ribeiro, Annie Schreijer-Pierik, Alyn Smith, Estefanía Torres Martínez
Náhradníci (čl. 200 odst. 2) přítomní při konečném hlasování	Daniel Dalton, Nils Torvalds

VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU

Datum přijetí	21.4.2016
Výsledek konečného hlasování	+: 34 -: 0 0: 3
Členové přítomní při konečném hlasování	Dita Charanzová, Carlos Coelho, Sergio Gaetano Cofferati, Lara Comi, Anna Maria Corazza Bildt, Daniel Dalton, Nicola Danti, Dennis de Jong, Vicky Ford, Ildikó Gáll-Pelcz, Evelyne Gebhardt, Antanas Guoga, Sergio Gutiérrez Prieto, Robert Jarosław Iwaszkiewicz, Liisa Jaakonsaari, Philippe Juvin, Antonio López-Istúriz White, Marlene Mizzi, Robert Rochefort, Virginie Rozière, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Olga Sehnalová, Igor Šoltes, Ivan Štefanec, Mylène Troszczynski, Anneleen Van Bossuyt, Marco Zullo
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Lucy Anderson, Birgit Collin-Langen, Edward Czesak, João Pimenta Lopes, Julia Reda, Dariusz Rosati, Lambert van Nistelrooij, Sabine Verheyen, Kerstin Westphal